

N:o 19.

Af herr **Lundberg**, *angående skrifvelse till Konungen med begäran om framläggande af förslag till lag om rätt att medelst expropriation förvärfa mark för linbaneanläggningar i vissa fall.*

Bland den senare tidens nya transportmedel intaga linbanorna ett mycket framstående rum.

De äro jämförelsevis billiga. De äro ofarliga och göra mycket litet intrång å den mark, hvaröfver de äro framdragna. Deras transportförmåga är synnerligt stor. De kunna ock utan svårighet framdragas genom öde bygder samt öfver oländig och kuperad mark.

Särskildt lämpa, sig linbanorna till transport af malm, kol och tackjärn. De hafva därför företrädesvis fått användning vid grufvor, hyttor och bruk.

Med stöd af §§ 32 och 35 i gällande grufstadga hafva ock vederbörande bergstjänstemän ansett sig kunna åt grufägare anvisa nödig mark för anläggning af linbanor för utfrakt af malm från grufvorna till järnvägsstationer och andra platser, äfven där tillfälle funnits att forsla malmen, helt eller delvis, å landsväg. Härigenom hafva vunnits *dels* en högst afsevärd lättnad i vägunderhållet å de trakter, där linbanor blifvit framdragna, och *dels* lindring i transportkostnaderna för malmen, båda innebärande en nationalekonomisk vinst.

Emellertid har Kungl. Maj:t genom dom nästlidet år i tvist om rätt för bergmästare att åt grufägare anvisa mark för anläggning af linbana förklarad grufägaren icke vara berättigad att af vederbörande jordägare inlösa den för linbanan erforderliga marken.

I och med denna dom torde möjlighet vara för grufägare utesluten

att med stöd af nu gällande lagstiftning få, mot någon jordägares bestridande, för malmtransport framdraga linbana öfver jordägarens mark.

Beträffande andre industriidkare, såsom hytt- och bruksägare eller ägare af kvarts- och kalkbrott, finnes, mig veterligen, icke något lagstadgande, hvarigenom de kunna bereda sig tillfälle, mot bestridande af någon jordägare, att öfver denne tillhörig mark anlägga linbana.

För den industriidkare, som för sin rörelse har behof af linbana, återstår således, om han vill anlägga sådan, ej annan utväg än att med de jordägare, öfver hvilkas mark linbanan skall framdragas, söka träffa öfverenskommelse om afstående af den för linbanan behöfliga marken. I många fall har detta lyckats och skall väl äfven framdeles lyckas. Men i många fall, särskildt där linbanan är af större längd och berör ett stort antal skilda fastigheter, är det att befara, hvilket af erfarenheten äfven bekräftats, att en eller annan jordägare skall bestämdt motsätta sig linbanans framdragande öfver hans ägor eller för tillstånd härtill uppställa så hårda villkor, att anläggningen därigenom helt och hållet omöjliggöres.

Såsom ofvan är nämndt, kunna linbaneanläggningar anses ur national-ekonomisk synpunkt vara af stort gagn. De bereda lättnad i underhållet af gamla landsvägar och göra anläggning af nya vägar obehöfliga. De möjliggöra transport och därmed äfven tillgodogörandet af många mineralrikets alster och andra produkter, som icke kunna bära de af en lång landsvägstransport föranledda kostnader eller utgifterna för en järnvägsanläggning.

Vid sådant förhållande bör det icke få ligga i en enskild jordägares makt att förhindra tillkomsten af en dylik anläggning i de fall, att anläggningen kan anses vara af större betydelse för det allmänna; och detta så mycket hellre, som, på sätt förut är antydt, linbanorna äro fullkomligt ofarliga och för jordägaren medföra mycket litet intrång.

Men å andra sidan må tvångsrätt för anläggning af linbanor få komma till användning först efter noggrann pröfning i hvar särskildt fall af *dels* behovet af anläggningen och *dels* den inverkan anläggningen kan hafva å befordrandet af en för landet och för det allmänna gagnelig och nyttig industri. Sådan allsidig pröfning kan lämpligen anförtros allenast åt Kungl. Maj:t, hvarför rätten att genom expropriation förvärfva den för linbaneanläggningar erforderliga marken bör göras beroende af utaf Kungl. Maj:t för hvar fall lämnad koncession.

För afhjälpan af den utaf mig nu framhållna bristen i vår lagstiftning, hvilken brist lätt kan i många fall förhindra linbaneanläggningar och därigenom, medelbart, äfven försvåra och äfventyra utnyttjandet af landets

naturliga tillgångar och tillkomsten af mången för landet viktig industri; synes det mig angeläget, att nya bestämmelser tillkomma, hvarför och då i vår lagstiftning numera blifvit erkänd den grundsats, att tvångsrätt gent emot enskilde må kunna komma till användning för befordrande af industrier och enskild verksamhet, som kan anses vara för det allmänna af stor betydelse, jag härmed tillåter mig föreslå,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse hos Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för Riksdagen till antagande framlägga förslag till lag om rätt att medelst expropriation förvärfva mark för linbaneanläggningar i sådana fall, där dylika anläggningar kunna anses vara af större betydelse för det allmänna.

Stockholm den 25 januari 1904.

O. V. Lundberg.
